RINGKASAN EKSEKUTIF
HALA TUJU SABAH MAJU JAYA

PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

JABATAN KETUA MENTERI
WWW.SABAH.GOV.MY

Diterbitkan pada 29 Mac 2021

@ Hak Cipta Jabatan Perkhidmatan Awam Negeri Sabah

Hak cipta terpelihara, tiada mana-mana bahagian daripada buku ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar kepada apa-apa bentuk dengan sebarang cara sekalipun tanpa izin daripada penerbit.

Diterbitkan oleh:

Jabatan Perkhidmatan Awam Negeri Sabah
Aras 12-14, Blok A,
Pusat Pentadbiran Negeri Sabah
Jalan Sulaman, Teluk Likas
88400 KOTA KINABALU

https://jpan.sabah.gov.my
E-mel: sabahmajujaya@sabah.gov.my

Dicetak oleh:

Pencetak Kerajaan
Jabatan Cetak Kerajaan Sabah
KM 4, Jalan Tuaran
88554 KOTA KINABALU

HALA TUJU • SABAH MAJU JAYA

SABAH MAJU JAYA

SABAH MAJU JAYA

NEGARAKU	SABAH TANAH AIRKU

NEGARAKU

Negaraku
Tanah tumpahnya darahku,
Rakyat hidup,
Bersatu dan maju,
Rahmat bahagia
Tuhan kurniakan,
Raja kita,
Selamat bertakhta,
Rahmat bahagia,
Tuhan kurniakan,
Raja kita,
Selamat bertakhta.

SABAH TANAH AIRKU

Sabah tanah airku,
Negeri kita yang tercinta,
Pemuda-pemudi semua marilah,
Bangunlah bersatu semua.

Marilah bersama serta maju jaya,
Merdeka sepanjang masa,
Bersatu segala bangsa sentosa,
Sabah negeri merdeka.

PRAKATA

YAB KETUA MENTERI SABAH
MERANGKAP
MENTERI KEWANGAN

KETUA MENTERI SABAH

Kerajaan Negeri yang saya pimpin bermula 29 September 2020 berhadapan dengan realiti dan kedudukan ekonomi yang amat mencabar. Peralihan kerajaan dan pandemik COVID-19 menuntut kita untuk bertindak segera bagi menyusun semula keutamaan, menangani penyusutan pertumbuhan ekonomi dan mengenal pasti sumber baharu untuk memperkukuh hasil negeri. Pada masa yang sama, kedudukan sosioekonomi rakyat perlu diletakkan pada unjuran keutamaan melalui pelbagai inisiatif untuk menjana dan meningkatkan ekonomi rakyat.

Pembentukan kerangka pelan pembangunan adalah amat penting untuk melaksanakan hasrat tersebut. Pelan berfungsi sebagai panduan hala tuju dasar dan program kerajaan, seterusnya memandu arah pelaksanaan secara strategik untuk mencapai sasaran yang bertepatan dengan keperluan pembangunan negeri.

Berpandukan pelbagai platform libat urus yang merentasi pelbagai segmen masyarakat, Kerajaan Negeri telah membentuk Hala Tuju Sabah Maju Jaya. Hala Tuju Sabah Maju Jaya merupakan kerangka pelan pembangunan utama negeri yang memayungi pelbagai *blueprint* pembangunan sektoral sedia ada.

Pelaksanaan fasa pertama dimulakan dengan Hala Tuju Sabah Maju Jaya (Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 : 2021 – 2025). Hala Tuju Sabah Maju Jaya (Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 : 2021 – 2025) berpaksikan kepada tiga (3) teras utama iaitu Sektor Pertanian, Perindustrian dan Pelancongan sebagai fokus pertumbuhan ekonomi; Modal Insan dan Kesejahteraan Rakyat; serta Jaringan Infrastruktur dan Kelestarian Hijau. Hala Tuju Sabah Maju Jaya akan bergerak seiring dengan kerangka agenda pembangunan nasional di bawah Wawasan Kemakmuran Bersama 2030.

Sebagai slogan Jata Negeri sejak sekian lama, Sabah Maju Jaya adalah falsafah yang membina jiwa dan inti pati perjuangan setiap anak Sabah. Slogan ini dipilih dan diangkat sebagai hala tuju negeri dengan hasrat untuk membawa citra inklusiviti, pemilikan bersama, kesatuan dan pertanggungjawaban setiap anak watan untuk menjayakan agenda pembangunan negeri. Marilah kita bersatu, bekerjasama, bergerak ke hadapan demi membina tanah air yang lebih maju dan makmur.

“SABAH MAJU JAYA”

YAB DATUK SERI PANGLIMA HAJI HAJIJI BIN HAJI NOOR

KABINET
NEGERI SABAH

KABINET NEGERI SABAH

SABAH STATE CABINET

YAB DATUK SERI PANGLIMA HAJI HAJIJI BIN HAJI NOOR
Ketua Menteri / Menteri Kewangan
Chief Minister / Minister of Finance

TIMBALAN-TIMBALAN KETUA MENTERI

DEPUTY CHIEF MINISTERS

YB DATO' SRI BUNG MOKTAR BIN RADIN
Timbalan Ketua Menteri I / Menteri Kerja Raya
Deputy Chief Minister I / Minister of Works

YB DATUK SERI PANGLIMA DR. JEFFREY G. DATUK KITINGAN
Timbalan Ketua Menteri II / Menteri Pertanian dan Perikanan
Deputy Chief Minister II / Minister of Agriculture and Fisheries

YB DATUK DR. JOACHIM GUNSALAM
Timbalan Ketua Menteri III / Menteri Pembangunan Perindustrian
Deputy Chief Minister III / Minister of Industrial Development

MENTERI-MENTERI

MINISTERS

YB DATUK SERI PANGLIMA HAJI MASIDI MANJUN
Menteri Kerajaan Tempatan dan Perumahan / Menteri Kewangan II
Minister of Local Government and Housing / Minister of Finance II

YB DATUK JAHID JAHIM
Menteri Pembangunan Luar Bandar
Minister of Rural Development

YB DATUK HAJI MOHD ARIFIN BIN HAJI MOHD ARIF
Menteri Tugas-Tugas Khas
Minister of Special Tasks

YB DATUK JAFRY BIN ARIFFIN
Menteri Pelancongan, Kebudayaan dan Alam Sekitar
Minister of Tourism, Culture and Environment

YB TUAN HAJI IR. SHAHELMEY BIN YAHYA
Menteri Pembangunan Masyarakat dan Kesejahteraan Rakyat
Minister of Community Development and People's Well-Being

YB DATUK HAJI YAKUBAH KHAN
Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi
Minister of Science, Technology and Innovation

YB DATUK ELLRON ANGIN
Menteri Belia dan Sukan
Minister of Youth and Sports

PEMBANTU-PEMBANTU MENTERI

ASSISTANT MINISTERS

YB DATUK ABIDIN MADINGKIR
Pembantu Menteri kepada Ketua Menteri
Assistant Minister to the Chief Minister

YB DATUK WETROM BIN BAHANDA
Pembantu Menteri kepada Ketua Menteri
Assistant Minister to the Chief Minister

YB DATUK HAJI NIZAM BIN DATUK HAJI ABU BAKAR TITINGAN
Pembantu Menteri Kewangan
Assistant Minister of Finance

YB TUAN JASNI BIN DAYA
Pembantu Menteri Kewangan
Assistant Minister of Finance

YB DATUK LIMUS JURY
Pembantu Menteri Kerja Raya
Assistant Minister of Works

YB DATUK ROBERT TAWIK
Pembantu Menteri Kerja Raya
Assistant Minister of Works

YB DATUK JAMES RATIB
Pembantu Menteri Pertanian dan Perikanan
Assistant Minister of Agriculture and Fisheries

YB TUAN HENDRUS ANDING
Pembantu Menteri Pertanian dan Perikanan
Assistant Minister of Agriculture and Fisheries

YB TUAN MOHD TAMIN BIN ZAINAL
Pembantu Menteri Pembangunan Perindustrian
Assistant Minister of Industrial Development

YB DATUK ISNIN BIN HAJI ALIASNIH
Pembantu Menteri Kerajaan Tempatan dan Perumahan
Assistant Minister of Local Government and Housing

YB TUAN MOHAMAD HAMSAN BIN AWANG SUPAIN
Pembantu Menteri Kerajaan Tempatan dan Perumahan
Assistant Minister of Local Government and Housing

YB TUAN SAMAD BIN JAMBRI
Pembantu Menteri Pembangunan Luar Bandar
Assistant Minister of Rural Development

YB TUAN HARUN BIN DURABI
Pembantu Menteri Pembangunan Luar Bandar
Assistant Minister of Rural Development

YB DATUK JONISTON BANGKUAI
Pembantu Menteri Pelancongan, Kebudayaan dan Alam Sekitar
Asssitant Minister of Tourism, Culture and Environment

YB DATUK JULITA MOJUNGKI
Pembantu Menteri Pembangunan Masyarakat dan Kesejahteraan Rakyat
Assistant Minister of Community Development and People's Well-Being

YB PUAN FLOVIA NG
Pembantu Menteri Pembangunan Masyarakat dan Kesejahteraan Rakyat
Assistant Minister of Community Development and People's Well-Being

YB DATO' SRI DR. RUDDY BIN AWAH
Pembantu Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi
Assistant Minister of Science, Technology and Innovation

YB TUAN ANDI MUHAMMAD SURYADY BIN HAJI BANDY
Pembantu Menteri Belia dan Sukan
Assistant Minister of Youth and Sports

Diterbitkan oleh Pejabat Media dan Komunikasi, Jabatan Ketua Menteri Sabah. | Edaran Percuma

YAB Ketua Menteri Sabah,
Menteri-Menteri Kabinet Negeri Sabah,
Setiausaha Kerajaan Negeri,
Timbalan-Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri,
Ketua Pengarah Perkhidmatan Awam Negeri dan
Setiausaha-Setiausaha Tetap

YAB Ketua Menteri Sabah, Menteri-Menteri Kabinet Negeri Sabah, Setiausaha Kerajaan Negeri, Timbalan-Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri, Ketua Pengarah Perkhidmatan Awam Negeri dan Setiausaha-Setiausaha Tetap

KANDUNGAN

Prakata YAB Ketua Menteri Sabah Merangkap Menteri Kewangan ii

Kabinet Negeri Sabah iv

YAB Ketua Menteri Sabah, Menteri-Menteri Kabinet Negeri Sabah, Setiausaha Kerajaan Negeri, Timbalan-Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri, Ketua Pengarah Perkhidmatan Awam Negeri dan Setiausaha-Setiausaha Tetap vi

BAHAGIAN 1 PENGENALAN 1

Elemen, Teras Strategik Dan Pemboleh Daya 2

Teras Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) 3

Strategi Pelaksanaan 4

Kerangka Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) 5

Penjajaran Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) Dengan Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030) 6

Penjajaran Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) Dengan Komitmen Agenda *Sustainable Development Goals* (SDG 2030) 7

BAHAGIAN 2 HALA TUJU SABAH MAJU JAYA PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025) 8

Ringkasan Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) 9

Inisiatif Teras Elemen dan Pemboleh Daya Sabah Maju Jaya Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) 10

Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) 11

Strategi Elemen dan Pemboleh Daya Sabah Maju Jaya 12-17

Inisiatif Fokus Semasa Elemen Sabah Maju Jaya 18-23

Pemetaan Nod Pertumbuhan Utama *(Key Growth Nodes)* 24-25

Pemetaan *Hot Spots Areas* 26-27

Pemetaan Tumpuan Berdasarkan Nod, *Hot Spots* dan Lokasi Inisiatif Fokus Semasa Elemen Sabah Maju Jaya 28-36

Pemboleh Daya 37-42

Kriteria Konsep dan Tadbir Urus *Smart Town* 43

Sekretariat Hala Tuju Sabah Maju Jaya Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025) 44-45

BAHAGIAN 1

PENGENALAN

Liau Fung Min
Lembaga Pelancongan Sabah

ELEMEN, TERAS STRATEGIK DAN PEMBOLEH DAYA

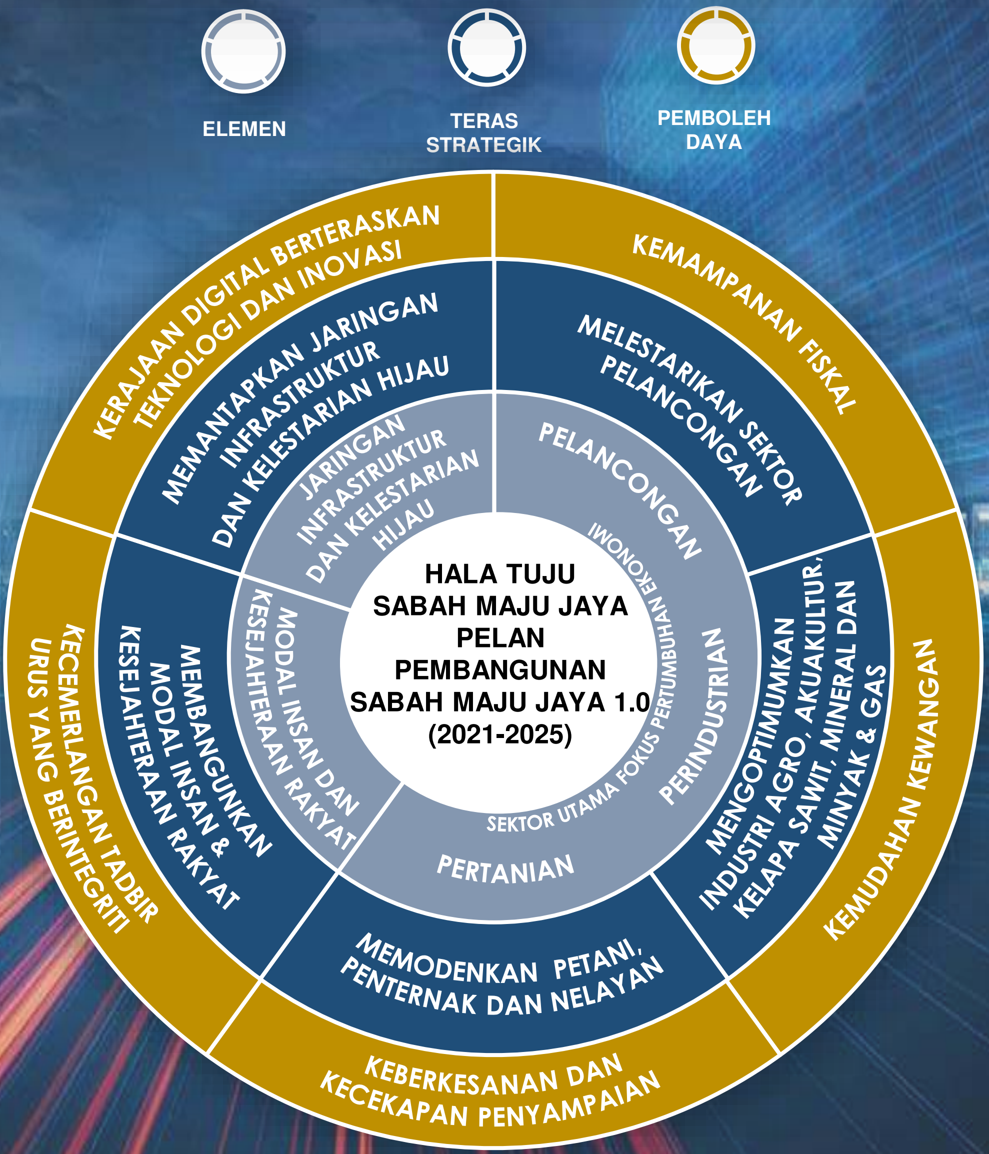

TERAS HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

S — SEKTOR UTAMA FOKUS PERTUMBUHAN EKONOMI

PERTANIAN
Memaksimakan potensi untuk pertumbuhan ekonomi negeri dan melonjakkan ekonomi rakyat.

PERINDUSTRIAN
Menarik pelaburan untuk meningkatkan pengeluaran, memacu pertumbuhan ekonomi, mengoptimakan sumber yang sedia ada serta mengimbangi pembangunan antara daerah.

PELANCONGAN
Memanfaatkan kekayaan flora dan fauna serta keindahan alam semula jadi dan kepelbagaian budaya.

M — MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT

Membangunkan potensi modal insan untuk membangun negara/negeri serta memastikan rakyat mendapat kehidupan yang sejahtera.

J — JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU

Penduduk mendapat kemudahan asas yang mampan dan saling terhubung, liputan internet yang baik untuk menyokong keperluan rakyat dan pertumbuhan ekonomi serta penggalakan model ekonomi sirkular *'circular economy'* dan mengekalkan daya huni bumi untuk generasi masa kini dan masa hadapan.

STRATEGI PELAKSANAAN

01 Menjajarkan Hala Tuju Sabah Maju Jaya (Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 : 2021-2025) dengan Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030), Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA), Rancangan Malaysia Ke-12 (RMK-12), Rangka Tindakan (*Blueprint*) Ekonomi Digital Malaysia (MyDIGITAL), *Sabah New Economic Model* dan pelan strategik kementerian.

02 Memanfaatkan inisiatif WKB 2030, Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA), Rancangan Malaysia Ke-12 (RMK-12), Rangka Tindakan (*Blueprint*) Ekonomi Digital Malaysia (MyDIGITAL), Pelan Strategik Pendigitalan Sektor Awam 2021-2025 dan Belanjawan Sabah Maju Jaya dengan cekap dan berkesan.

03 Menjana aliran dana daripada sektor swasta (domestik dan antarabangsa) melalui pelaburan, *Private Financial Initiative* (PFI) atau usaha sama pintar *(smart partnership)* dengan kerajaan atau agensi kerajaan.

04 Menubuhkan Majlis Penasihat Ekonomi Sabah, *Sabah Economic Advisory Council* (SEAC) dianggotai oleh pemain industri, ahli akademik dan aktivis Pertubuhan Bukan Kerajaan (NGO) yang berperanan merangka *Sabah New Economic Model,* menarik dan membawa pelaburan dari luar dan dalam negara.

05 Mempercepatkan pelaksanaan Pelan Strategik Kerajaan Digital Negeri Sabah dan Sabah Maju Jaya *Smart Town.*

06 Mengoptimumkan keberhasilan peruntukan yang diberikan melalui inisiatif yang tepat, bersasar, sistem penyampaian yang berintegriti dan berakauntabiliti.

07 Mengoptimumkan keberkesanan agensi sedia ada.

08 Melaksanakan inisiatif meliputi inisiatif teras strategik elemen dan inisiatif pemboleh daya Sabah Maju Jaya.

09 Mempertingkatkan pengurusan prestasi yang berkesan melalui komunikasi dan koordinasi antara agensi berkaitan disepadukan melalui Badan Pemantau, Konsultasi dan Mengkoordinasi.

KERANGKA HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

PRINSIP
- KEMURNIAN DAN KEADILAN
- KEAMANAN DAN KETENTERAMAN
- KEKUATAN DAN SEMANGAT KERJASAMA
- KEBERANIAN DAN KEYAKINAN
- PERPADUAN DAN KEMAKMURAN

OBJEKTIF
- MEMBINA NEGERI DAN MASYARAKAT YANG BERSATU, AMAN, MAKMUR DAN SEJAHTERA
- MENGOPTIMUMKAN SUMBER DAN HASIL NEGERI
- MERANGSANG PEMULIHAN EKONOMI
- MENINGKATKAN EKONOMI RAKYAT
- MEMBANGUNKAN MODAL INSAN

TUMPUAN
- SEKTOR PERTANIAN
- SEKTOR PERINDUSTRIAN
- SEKTOR PELANCONGAN
- MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT
- JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU

TERAS STRATEGIK
1. MEMODENKAN PETANI, PENTERNAK DAN NELAYAN TRADISIONAL
2. MENGOPTIMUMKAN INDUSTRI AGRO, AKUAKULTUR, KELAPA SAWIT, MINERAL DAN MINYAK & GAS
3. MELESTARIKAN SEKTOR PELANCONGAN
4. MEMBANGUNKAN MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT
5. MEMANTAPKAN JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU

PEMBOLEH DAYA
- KEMAMPANAN FISKAL
- KEMUDAHAN KEWANGAN
- KEBERKESANAN DAN KECEKAPAN PENYAMPAIAN
- KECEMERLANGAN TADBIR URUS YANG BERINTEGRITI
- KERAJAAN DIGITAL BERTERASKAN TEKNOLOGI DAN INOVASI

INISIATIF TERAS/ PEMBOLEH DAYA & SASARAN

INISIATIF TERAS SABAH MAJU JAYA 2021-2025
- PERTANIAN
- PERINDUSTRIAN
- PELANCONGAN
- MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT
- JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU

INISIATIF PEMBOLEH DAYA 2021-2025
- KEMAMPANAN FISKAL
- KEMUDAHAN KEWANGAN
- KEBERKESANAN DAN KECEKAPAN PENYAMPAIAN
- KECEMERLANGAN TADBIR URUS YANG BERINTEGRITI
- KERAJAAN DIGITAL BERTERASKAN TEKNOLOGI DAN INOVASI

PENJAJARAN HALA TUJU SABAH MAJU JAYA PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025) DENGAN WAWASAN KEMAKMURAN BERSAMA 2030 (WKB 2030)

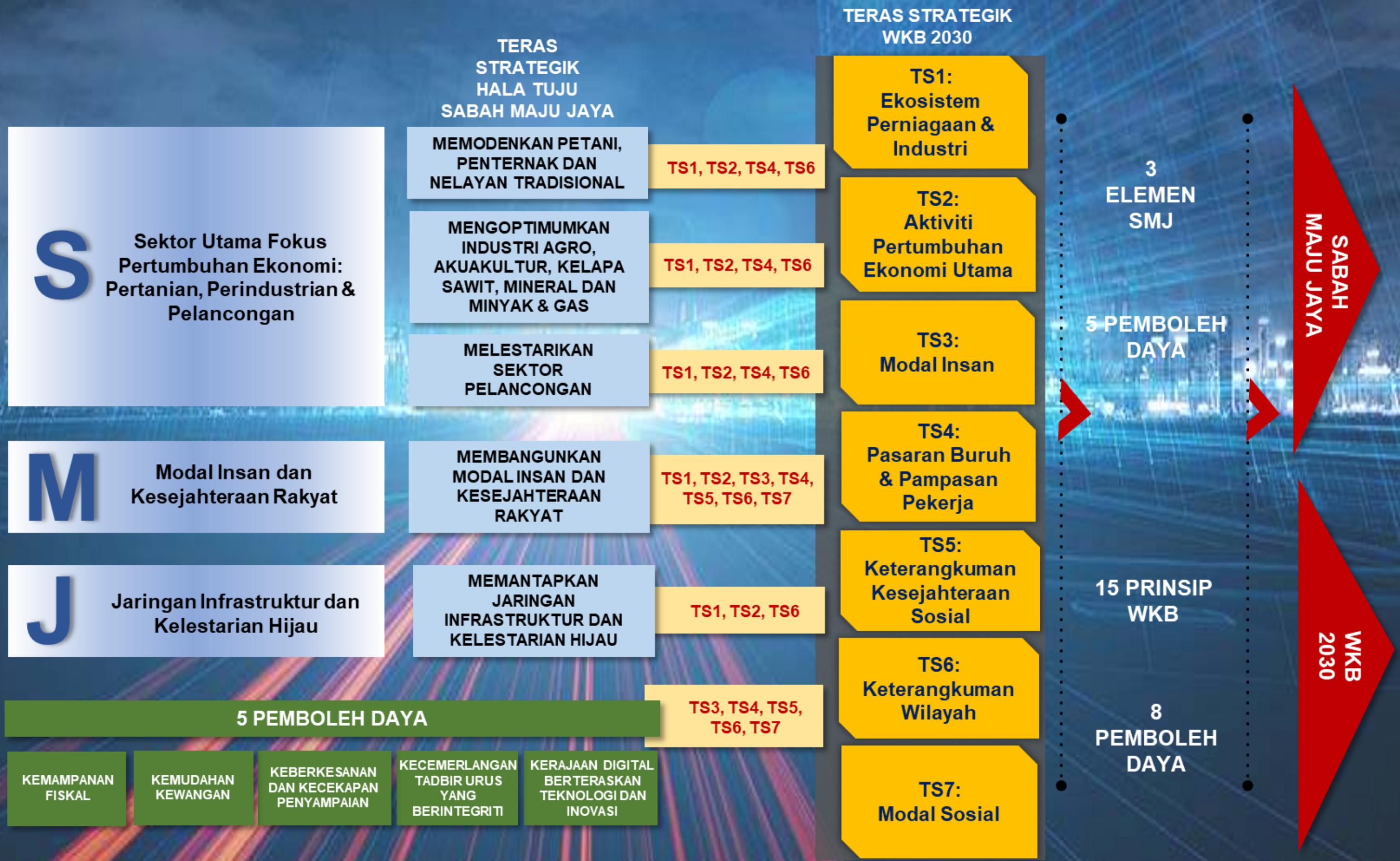

PENJAJARAN HALA TUJU SABAH MAJU JAYA PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025) DENGAN KOMITMEN AGENDA *SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS* 2030 (SDG 2030)

S – SEKTOR UTAMA FOKUS PERTUMBUHAN EKONOMI			M – MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT		J – JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU	
PERTANIAN	**PERINDUSTRIAN**	**PELANCONGAN**	**MODAL INSAN**	**KESEJAHTERAAN RAKYAT**	**JARINGAN INFRASTRUKTUR**	**KELESTARIAN HIJAU**
Meningkatkan Ekonomi Negeri dan Ekonomi Rakyat serta Kemampanan Keselamatan Makanan	Melonjakkan Ekonomi Negeri dan Pendapatan Rakyat dalam Sektor IKS	Memacu Pelancongan yang Mampan dan Berdaya Tahan	Memacu Pembangunan Modal Insan untuk Keberhasilan Negeri dan Menambah Baik Kemudahan / Program		Memperkukuhkan Infrastruktur untuk Menyokong Pertumbuhan Ekonomi dan Menggalakkan Kemampanan serta Merangka Pembangunan Ekonomi yang Mengimbangkan Alam Sekitar, Manusia, Hidupan Marin dan Flora dan Fauna di Daratan	
1, 2, 8, 12, 13, 14, 17	8, 9, 17	6, 13, 14, 15, 17	4, 5, 8, 10, 17	1, 2, 3, 6, 11, 16	6, 7, 12, 13	7, 8, 11, 13, 14, 15, 17

BAHAGIAN 2

HALA TUJU
SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN
SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

Ashley Koh
Lembaga Pelancongan Sabah

RINGKASAN HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

33 Sub Teras Strategi

- Pertanian: 8
- Perindustrian: 5
- Pelancongan: 7
- Modal Insan dan Kesejahteraan Rakyat: 7
- Jaringan Infrastruktur dan Kelestarian Hijau: 6

27 Sub Teras Strategi

- Kemampanan Fiskal: 4
- Kemudahan Kewangan: 3
- Keberkesanan dan Kecekapan Penyampaian: 7
- Kecemerlangan Tadbir Urus yang Berintegriti: 4
- Kerajaan Digital Berteraskan Teknologi dan Inovasi: 9

INISIATIF TERAS ELEMEN DAN PEMBOLEH DAYA SABAH MAJU JAYA HALA TUJU SABAH MAJU JAYA PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

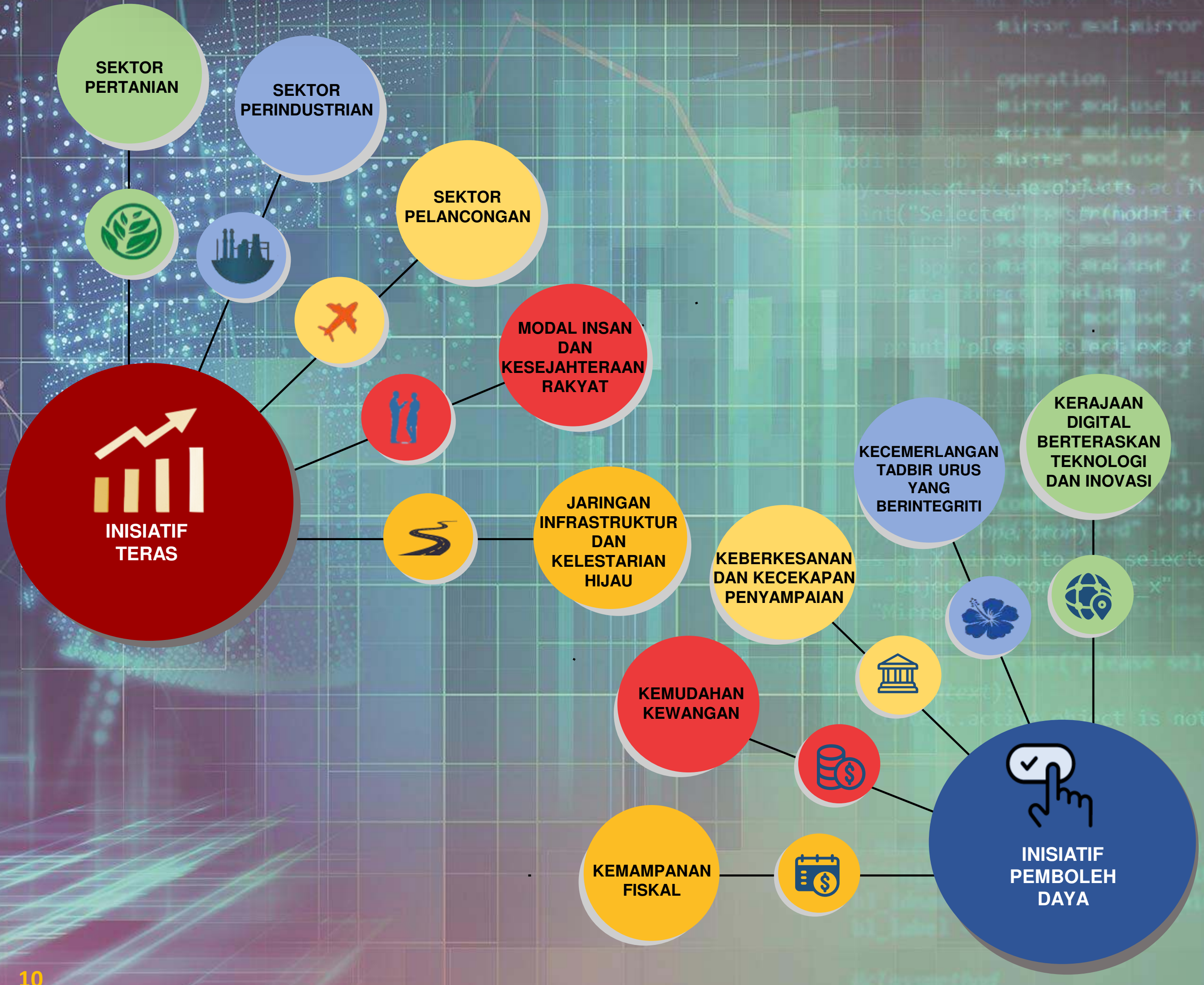

HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

Pertumbuhan Ekonomi yang mampan dan berterusan

BANDAR PINTAR

JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU

- Meningkatkan/menaik taraf jaringan jalan perhubungan bandar dan jalan kampung.
- Memperluaskan liputan bekalan air bersih & elektrik.
- Meningkatkan kadar penembusan internet.
- Melestarikan perlindungan alam melalui projek *Heart of Borneo.*
- Meningkatkan pewartaan *Totally Protected Areas.*
- Menggalakkan pertumbuhan ekonomi hijau.
- Membangunkan bandar sempadan Sindumin (Sabah)-Merapok (Sarawak) & Serudong, Malaysia-Simanggaris, Indonesia.
- Menjadikan lapangan terbang Sandakan, Tawau & Lahad Datu berstatus lapangan terbang antarabangsa.
- Mempercepatkan pelaksanaan Projek Lebuh Raya Pan Borneo.
- Menubuhkan Suruhanjaya Tenaga Negeri Sabah.
- Menubuhkan Pihak Berkuasa Digital Negeri Sabah.

KERAJAAN DIGITAL

- Mempercepatkan pelaksanaan Pelan Strategik Kerajaan Digital.
- Mewujudkan *Sabah Government Enterprise (Integration Platform).*
- Meningkatkan keberkesanan dan kecekapan penyampaian serta tadbir urus yang berintegriti.
- Menyediakan Pusat Data & Pusat Pemulihan Data (2022 – 2024).

MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT

- Memperkasakan kursus dan memberikan biasiswa kemahiran TVET.
- Membangunkan kapasiti berasaskan Revolusi Industri 4.0 (*Internet of Things*).
- Memberikan bantuan bersasar kepada golongan rentan.
- Mewujudkan perumahan golongan B40.
- Mewujudkan skim perumahan penjawat awam.
- Memberikan bantuan pelajaran bersasar seperti Bantuan Tunai Pendaftaran IPT (BUDI), Bantuan Khas Tunai Peperiksaan (BAKTI) dan Bantuan Ikhsan Komputer (BAIK).
- Mewujudkan Program Felo Sabah Maju Jaya di kementerian dan syarikat berkaitan kerajaan.

PELANCONGAN

- Mewujudkan *Kinabalu International High Altitude Training Center* di Taman-Taman Sabah Kundasang.
- Pembinaan produk pelancongan yang membawa impak yang tinggi dan pulangan yang cepat seperti Skuba Rangka Kapal, Bebola Terumbu dan lain-lain.
- Mewujudkan Taman Budaya Sabah (*Sabah Cultural Park).*
- Mewujudkan laluan penerbangan baharu domestik, antarabangsa & sewa khas.
- Mewujudkan dasar daya tampung pelancongan.
- Mewujudkan Program *Sabah My Second Home.*

PERINDUSTRIAN

- Mewujudkan *Regional Processing & Logistic Hub.*
- Meningkatkan infrastruktur taman perindustrian (KKIP & SOGIP).
- Mewujudkan *Transhipment Hub* di Pelabuhan Sepanggar dan *Integrated Logistic Services* di KKIP (*Free Economic Zone).*
- Menarik pelaburan berimpak tinggi di taman-taman perindustrian.
- Berkolaborasi dengan *outlet* pasar raya untuk memasarkan produk usahawan.
- Mewujudkan hab halal KKIP.
- Memperluaskan penggunaan platform e-dagang oleh usahawan IKS.
- Memperkasakan penglibatan syarikat milik Kerajaan Negeri dalam industri minyak dan gas.
- Mempergiatkan aktiviti industri berasaskan sumber tersedia mineral, minyak & gas, agrikultur, akuakultur dan sumber marin.

PERTANIAN

- Mewujudkan hab perikanan antarabangsa di Kudat, POIC Lahad Datu dan Sungai Imam, Tawau.
- Meningkatkan ternakan ketam bakau.
- Meningkatkan ternakan ikan kerapu *hybrid.*
- Meningkatkan ternakan udang.

- Meningkatkan pengeluaran sarang burung walit dan industri hiliran.
- Meningkatkan pengeluaran lembu pedaging.
- Meningkatkan rangkaian ekosistem sub sektor ternakan seperti program biakbaka dan kilang makanan ternakan.

- Memberikan insentif kepada pengusaha nurseri dan tapak semaian nanas & kelapa.
- Memberikan insentif kepada pekebun kecil nanas dan kelapa.
- Pembukaan industri hiliran: kelapa dan nanas.
- Memperluaskan penanaman nanas dan kelapa pekebun kecil dan berskala besar.

STRATEGI SEKTOR PERTANIAN

Menggunakan teknologi terkini bagi mempertingkatkan penghasilan petani, penternak dan nelayan (PPN) tradisional

Memperkukuhkan dan mempertingkatkan rantaian bekalan melalui kolaborasi/kerjasama dengan pengusaha swasta dalam dan luar negara

Mengoptimumkan penggunaan tanah dan laut secara bersasar dengan pewujudan kilang dan peluang pekerjaan setempat

Meningkatkan kepelbagaian produk *(by products)* berasaskan pertanian, penternakan, perikanan laut dan darat

Mengoptimumkan pengeluaran hasil dengan mewujudkan konsep *yielding capacity*

Mempertingkatkan penggunaan bioteknologi untuk meningkatkan pengeluaran

Mengamalkan akreditasi kualiti tanaman standard antarabangsa

Mewujudkan pangkalan data tanah mengikut kesesuaian aktiviti agro

Lee Yen Phin
Lembaga Pelancongan Sabah

STRATEGI SEKTOR PERINDUSTRIAN

- Mewujudkan gerbang pemasaran secara digital produk IKS, *micro and cottage*
- Memfokuskan pelaburan pembuatan dan industri hiliran sumber sedia ada iaitu lima (5) subsektor utama industri agro, akuakultur, kelapa sawit, mineral dan minyak & gas
- Meningkatkan pengeluaran IKS dengan penggunaan teknologi terkini
- Mengoptimumkan kawasan/taman perindustrian sedia ada
- Memudahcara pematuhan perundangan pensijilan dan akreditasi antarabangsa bagi produk IKS

STRATEGI SEKTOR PELANCONGAN

Memberi insentif penganjuran aktiviti *Meetings, Incentives, Conferences and Exhibitions* (MICE) yang bersasar

Menambah bilangan produk pelancongan *in situ* berasaskan komuniti dan keindahan setempat

Mempergiatkan promosi untuk menarik pelancongan bersasar berpendapatan tinggi seperti negara Eropah, Australia, Korea Selatan dan Taiwan

Menjadikan lapangan terbang Sandakan, Tawau & Lahad Datu berstatus lapangan terbang antarabangsa

Menggalakkan Pelancongan *Frequent Independent Travelers* (FIT)

Mencipta produk baharu seperti Skuba Rangka Kapal, Bebola Terumbu dan lain-lain

Menerokai pelancongan perubatan, pelancongan pendidikan dan pelancongan agro

Sipadan Mabul Resort
Lembaga Pelancongan Sabah

STRATEGI MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT

Menganjurkan kursus berkemahiran/TVET untuk meningkatkan kebolehpasaran sejajar dengan Revolusi Industri 4.0

Menjalinkan kolaborasi dalam latihan kemahiran dengan pihak industri

Memupuk budaya rakyat berinovasi

Membudayakan masyarakat prihatin dan bertanggungjawab

Pembinaan rumah kediaman dan penyediaan rumah mampu milik dengan menggunakan teknologi terkini pasang siap/IBS secara bersasar

Membina perumahan untuk penjawat awam negeri

Menambah baik infrastruktur awam dan mewujudkan ekosistem taraf kehidupan yang selesa

STRATEGI JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU

Membina dan menambah baik jaringan infrastruktur asas darat, laut, sungai dan infrastruktur komunikasi

Segmentasi bekalan air bersih (manusia) dan tidak terawat (industri, perladangan dan sebagainya)

Meningkatkan infrastruktur digital perkhidmatan awam

Memperkasakan konsep ekonomi hijau dan kelestarian alam sekitar dalam setiap pembangunan

Meningkatkan akses dan kesamarataan kemudahan infrastruktur kepada daerah dan kampung

Merangka skim bantuan bersasar kepada golongan rentan

Mewot
Lembaga Pelancongan Sabah

STRATEGI PEMBOLEH DAYA

PEMBOLEH DAYA 1: KEMAMPANAN FISKAL

- Pakej Bantuan/Perangsang Ekonomi
- Hasil baharu dan sistem percukaian
- Peningkatan pulangan dividen pelaburan
- Perbelanjaan Pembangunan Bersasar

PEMBOLEH DAYA 2: KEMUDAHAN KEWANGAN

- Sinergi Pembiayaan atau Pinjaman untuk golongan sasar PKS, mikro & kotej
- Bajet CSR (*Social Enterprise/Entrepreneur*)
- Perkongsian data

PEMBOLEH DAYA 3: KEBERKESANAN DAN KECEKAPAN PENYAMPAIAN

- Inisiatif berteraskan keberhasilan
- Pencapaian dipantau
- Pendigitalan Sistem Penyampaian Perkhidmatan Kerajaan
- Meningkatkan kapasiti anggota perkhidmatan awam
- Menaik taraf kapasiti rangkaian internet agensi kerajaan sekurang-kurangnya 100Mbps
- Perkongsian data
- Pemberdayaan Ketua Adat melalui Ordinan Pentadbiran Luar Bandar

PEMBOLEH DAYA 4: KECEMERLANGAN TADBIR URUS YANG BERINTEGRITI

- Tadbir urus yang baik (*good governance*)
- Dasar baharu yang inklusif dan mesra (pertanian, pelancongan, perindustrian dan lain-lain)
- Pelan Antirasuah Negeri Sabah (OACP)
- Penerapan nilai-nilai murni dan etika kerja terbaik

PEMBOLEH DAYA 5: KERAJAAN DIGITAL BERTERASKAN TEKNOLOGI DAN INOVASI

- Meningkatkan kapasiti digital anggota perkhidmatan awam merentasi jawatan dan skim jawatan menjadi pakar dan profesional ICT
- Mewujudkan *Platform Ekonomi Digital/SMJ Gateway*
- Memanfaatkan Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA), Pelan Kerajaan Digital dan MyDIGITAL
- Tandatangan digital untuk mempercepatkan penyampaian perkhidmatan
- Program digital merentasi kementerian, jabatan negeri dan persekutuan
- Mewujudkan polisi pemacuan data dan perkongsian data
- Membangunkan sistem G2G, G2B, G2C & G2E
- Mewujudkan kepakaran dalaman untuk mengenal pasti dan meningkatkan penggunaan digital
- Bandar Pintar Sabah Maju Jaya

INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERTANIAN

SUB-SEKTOR TANAMAN

Memberikan insentif kepada pengusaha nurseri dan tapak semaian nanas dan kelapa yang memenuhi piawaian

Memperluaskan penanaman kelapa dan nanas pekebun kecil menjadi berskala besar

Memberikan insentif pekebun kecil nanas melalui pemberian input pertanian dan sulur/benih

Membuka ladang kelapa dan kilang industri hiliran dengan usaha sama swasta dan kerajaan

Meningkatkan industri hiliran untuk memberikan nilai tambah produk sub sektor tanaman

Meningkatkan penglibatan petani dalam perladangan secara kontrak (*contract farming)*

Mengenal pasti tanah yang bersesuaian dengan aktiviti agro

Jaidon Lomuntun
Lembaga Pelancongan Sabah

INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERTANIAN

SUB-SEKTOR TERNAKAN

Meningkatkan pengeluaran sarang burung walit dan industri hiliran

Meningkatkan rangkaian ekosistem sub sektor ternakan seperti program biakbaka dan kilang makanan ternakan

Meningkatkan pengeluaran lembu pedaging

INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERTANIAN

SUB-SEKTOR PERIKANAN

Mewujudkan Hab Perikanan Antarabangsa di Kudat, POIC Lahad Datu dan Sungai Imam, Tawau

Meningkatkan ternakan ikan kerapu *hybrid*

Meningkatkan ternakan ketam bakau

Meningkatkan ternakan udang

Siti Nadzirah
Desa Cattle Dairy Farm, Kundasang
Lembaga Pelancongan Sabah

INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERINDUSTRIAN

Mewujudkan *Regional Processing & Logistic Hub* POIC

Mewujudkan hab halal KKIP

Meningkatkan infrastruktur taman perindustrian (KKIP & SOGIP)

Mewujudkan *Transhipment Hub* di Pelabuhan Sepanggar dan *Integrated Logistic Services* di KKIP (*Free Economic Zone*)

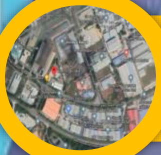

Menarik pelaburan berimpak tinggi di taman-taman perindustrian

Memperluaskan penggunaan *platform e*-dagang oleh usahawan IKS

Berkolaborasi dengan outlet pasar raya untuk memasarkan produk usahawan

Memperkasakan penglibatan syarikat milik Kerajaan Negeri untuk menyelaras dan mengembangkan industri mineral dan minyak & gas

Mempergiatkan aktiviti industri berasaskan sumber tersedia mineral, minyak & gas, agrikultur, akuakultur dan sumber marin

Menubuhkan Majlis Minyak & Gas Negeri Sabah

INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PELANCONGAN

Mewujudkan *Kinabalu International High Altitude Training Center* di Taman-Taman Sabah Kundasang

Mewujudkan laluan penerbangan baharu domestik, antarabangsa dan sewa khas

Pembinaan produk pelancongan yang membawa impak yang tinggi dan pulangan yang cepat seperti Skuba Rangka Kapal, Bebola Terumbu dan lain-lain

Mewujudkan dasar daya tampung pelancongan

Mewujudkan Taman Budaya Sabah *(Sabah Cultural Park)*

Mewujudkan Program *Sabah My Second Home*

Chong Chau Sheng
View of Mount Kinabalu from Kota Belud
Lembaga Pelancongan Sabah

INISIATIF FOKUS SEMASA
MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT

Memperkasakan kursus dan memberikan biasiswa kemahiran TVET

Memberikan bantuan bersasar kepada golongan rentan

Membangunkan kapasiti berasaskan Revolusi Industri 4.0 (*Internet of Things*)

Mewujudkan perumahan golongan B40

Mewujudkan Program Felo Sabah Maju Jaya di kementerian dan syarikat berkaitan kerajaan

Mewujudkan skim perumahan penjawat awam

Memberikan bantuan pelajaran bersasar seperti Bantuan Tunai Pendaftaran IPT (BUDI), Bantuan Khas Tunai Peperiksaan (BAKTI) dan Bantuan Ikhsan Komputer (BAIK)

Kiosk Library @ KKIA
Perpustakaan Negeri Sabah

INISIATIF FOKUS SEMASA
JARINGAN INFRASTRUKTUR DAN KELESTARIAN HIJAU

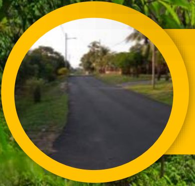

Meningkatkan / menaik taraf jaringan jalan perhubungan bandar dan jalan kampung

Meningkatkan pewartaan *Totally Protected Areas*

Memperluaskan liputan bekalan air bersih & elektrik

Melestarikan perlindungan alam melalui projek *Heart of Borneo*

Meningkatkan kadar penembusan internet

Menjadikan lapangan terbang Sandakan, Tawau & Lahad Datu berstatus lapangan terbang antarabangsa

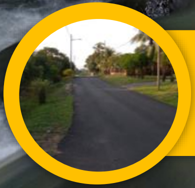

Menggalakkan pertumbuhan ekonomi hijau

Menubuhkan Suruhanjaya Tenaga Negeri Sabah

Mempercepatkan pelaksanaan Projek Lebuh Raya Pan Borneo

Menubuhkan Pihak Berkuasa Digital Negeri Sabah

Membangunkan bandar sempadan

- Serudong (Sabah, Malaysia) - Simanggaris (Kalimantan Utara, Indonesia)
- Sindumin (Sabah) - Merapok (Sarawak)

Ahmad Zulhilmi Bin Ahmad Zainori
Madai Waterfall, Kunak
Lembaga Pelancongan Sabah

PEMETAAN NOD PERTUMBUHAN UTAMA *(KEY GROWTH NODES)*
HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

Nod Pertumbuhan Utama (*Key Growth Nodes*) bertujuan:

- Menetapkan tempat-tempat yang berpotensi.
- Mengenal pasti sektor utama dan sub sektor yang bersesuaian.
- Keseimbangan pertumbuhan dan aktiviti ekonomi.

KEY GROWTH NODES KUDAT

- *Tourism (Coastal, Culture, Nature & Islands)*
- *Fishery*
- *Agriculture (Coconut & Honey)*
- *Port*
- *Industrial Park*
- *Watersports*
- *Handicraft Industry*
- *Tun Mustapha Marine Park*
- *Sand Mining*
- *Swiftlet Industry*

KEY GROWTH NODES RANAU

- *Tourism (Ecotourism)*
- *Agriculture (Highland Vegetables, Tea, Coffee, Durians & Rubber)*
- *Livestock*
- *Extreme Sports and Recreation*

KEY GROWTH NODES GREATER KOTA KINABALU

- *State Administrative Centre*
- *State Financial Centre*
- *Manufacturing Industry (Industrial Park)*
- *Tourism (Ecotourism, Health, Sports, Island, Highland, Education, Cruise, Heritage & Culture)*
- *Agriculture*
- *Creative Industries (Performing Arts & Content Development)*
- *Smart City*
- *Green City*
- *Safe City*
- *Digital Hub*
- *Research & Development (R&D)*
- *Commercialization & Innovation (C&I)*
- *Education & Training Hub*
- *MICE (SICC)*
- *Livestock*
- *Shopping Hub*
- *Culinary Hub*
- *Sport & Recrecianol Parks*
- *Industrial Parks*
- *Fishery Hub*
- *Conservation*
- *Botanical Parks*
- *Public Transportation*
- *Transshipment Hub*
- *Logistic Hub*
- *Waterfront Development*

KEY GROWTH NODES KENINGAU

- *Livestock*
- *Agriculture*
- *Tourism (Ecotourism)*
- *Handicraft Industry*
- *Sport and Recreation*
- *Timber Industry*

KEY GROWTH NODES SIPITANG

- *Oil & Gas Industry (SOGIP)*
- *Agriculture (Durians. Pineapples & Kelulut)*
- *Tourism (Ecotourism)*
- *Border Town*
- *Sports and Recreation*
- *Forest Plantation*
- *Rubber Industry*
- *Pulp and Paper Industry*
- *Port Development*

SUMBER: UNIT PERANCANG EKONOMI NEGERI

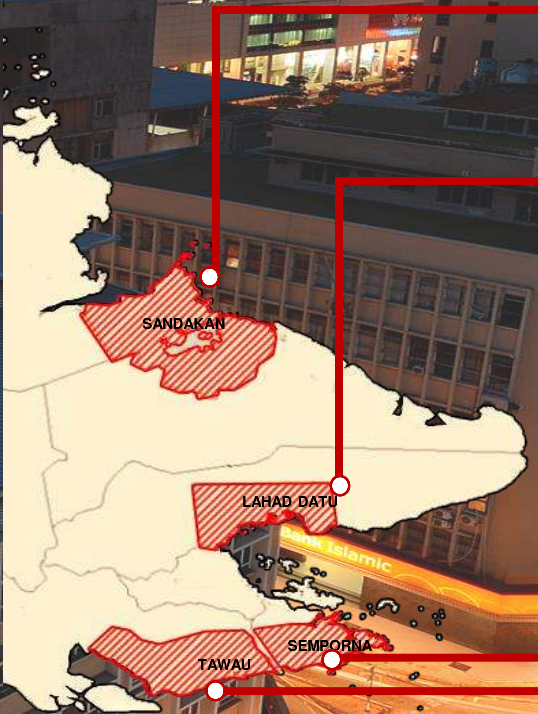

KEY GROWTH NODES LAHAD DATU

- *Tourism (Nature & Wildlife & Ecotourism)*
- *Agriculture & Livestock*
- *Aquaculture*
- *Industrial Park*
- *Sport and Recreation*
- *Palm Oil Industrial Cluster (POIC)*

KEY GROWTH NODES SANDAKAN

- *Tourism (Heritage, Wildlife, Ecotourism & Islands)*
- *Seafood Hub*
- *Education Hub*
- *Furniture Hub*
- *Conservation*
- *Sport and Recreation*
- *Agriculture and Livestock*
- *Safe City*
- *Smart City*
- *Waterfront Development*
- *Swiftlet Industry*

KEY GROWTH NODES SEMPORNA

- *Tourism (Diving, Water Sport, Culture & Islands)*
- *Agriculture*
- *Fishery*
- *Pearl Industry*
- *Seaweed Industry*
- *Marine Parks*
- *Botanical Park*

KEY GROWTH NODES TAWAU

- *Tourism (Educational, Health, Nature, Cultural & Rainforest)*
- *Agriculture & Livestock*
- *Aquaculture*
- *Safe City*
- *Smart City*
- *Sport and Recreation*
- *Border Town*
- *Seafood Hub*
- *Waterfront Development*
- *Transshipment Port*
- *Timber and Garden Furniture*
- *Free Trade Zone*
- *Cocoa Industry*
- *Swiftlet Industry*

SUMBER: UNIT PERANCANG EKONOMI NEGERI

Liau Fung Min
Sunset of Kota Kinabalu City
Lembaga Pelancongan Sabah

PEMETAAN *HOT SPOTS AREAS*
HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

HOT SPOT AREA (KOTA BELUD)
- *Tourism (Community Based Tourism)*
- *Agriculture (Paddy & Sweet Potatoes)*
- *Extreme Sports*

HOT SPOT AREA (MATUNGGONG)
- *Tourism (Cultural)*
- *Agriculture (Coconut, Rubber, Honey & Pisang Sabah)*

HOT SPOT AREA (KOTA MARUDU)
- *Tourism (Ecotourism)*
- *Agriculture (Paddy, Coconut, Rubber, Jagung Pulut & Pisang Sabah)*
- *Forest Plantation*
- *Livestock*

HOT SPOT AREA (PITAS)
- *Agriculture (Coconut & Rubber)*
- *Aquaculture (Prawns & Sea Cucumber)*
- *Swiftlet Industry*
- *Tourism*
- *Water Sports*
- *Forest Plantation*

HOT SPOT AREA (BANGGI)
- *Fishery*
- *Tourism*
- *Aquaculture*
- *Agriculture*
- *Swiftlet Industry*

HOT SPOT AREA (PAPAR)
- *Agriculture (Paddy & Fruits)*
- *Education*
- *Swiftlet Industry*
- *Fishery*
- *Tourism*
- *Aquaculture*
- *Nature*

HOT SPOT AREA (TAMPARULI)
- *Agriculture*
- *Rubber Industry*
- *Extreme Sports*

HOT SPOT AREA (MENUMBOK)
- *Sea Transportation*
- *Agriculture (Coconuts)*
- *Sport Fishing*

HOT SPOT AREA (KUALA PENYU)
- *Fishery*
- *Tourism (Club Med & Fishing)*
- *Agriculture (Mangoes & Sago)*
- *Extreme Sports*

HOT SPOT AREA (TAMBUNAN)
- *Tourism*
- *Agriculture (Paddy, Ginger & Rubber)*
- *Bamboo Industry*
- *Extreme Sports*

HOT SPOT AREA (MEMBAKUT)
- *Agriculture (Fruits & Paddy)*
- *Tourism (River Cruise)*

HOT SPOT AREA (WESTON)
- *Agriculture (Rubber)*
- *Tourism (Nature)*
- *Fishery*

HOT SPOT AREA (LONG PASIA)
- *Tourism (Highland)*
- *Agriculture (Highland Vegetables)*
- *Border Town*

HOT SPOT AREA (PAGALUNGAN)
- *Border Town*
- *Agriculture (Hill Paddy)*

HOT SPOT AREA (NABAWAN)
- *Agriculture (Rubber & Coffee)*
- *Tourism (Nature & Cultural)*
- *Forest Plantation*
- *Green Local Authority (PBT Hijau)*

HOT SPOT AREA (SOOK)
- *Agriculture (Yam, Coffee, Pineapples & Rubber)*
- *Livestock*
- *Forest Plantation*

HOT SPOT AREA (TENOM)
- *Tourism (Agri Park, Rafting, Cultural)*
- *Agriculture (Coffee, Cocoa & Fruits)*
- *Extreme Sport*
- *Rubber Industry*
- *Hydro Dams*
- *Coffee Industry*

HOT SPOT AREA (KEMABONG)
- *Agriculture (Coffee, Fruits & Rubber)*
- *Tourism (Highland & Cultural)*
- *Extreme Sports*

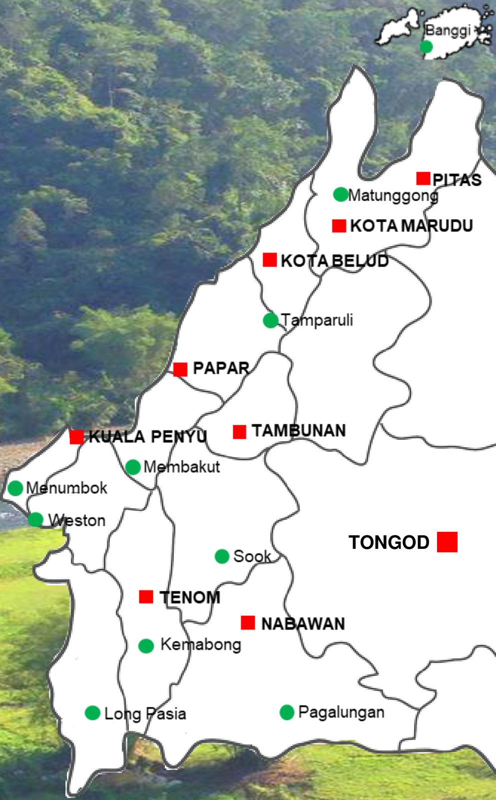

SUMBER: UNIT PERANCANG EKONOMI NEGERI

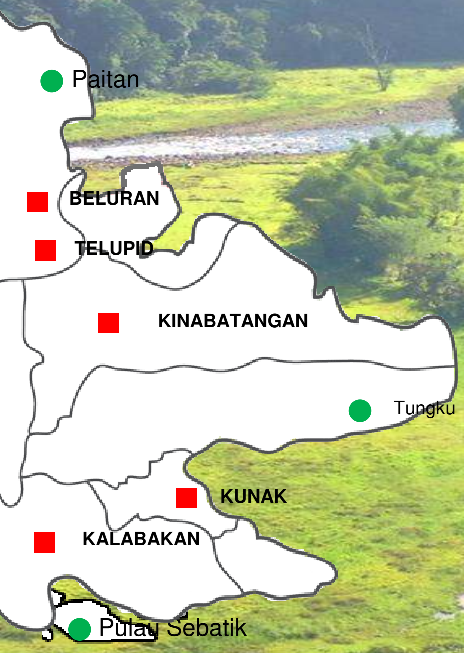

HOT SPOT AREA (PAITAN)

- *Fishery (Sea Cucumber)*
- *Agriculture (Rubber)*
- *Swiftlet Industry*
- *Forest Plantation*

HOT SPOT AREA (BELURAN)

- *Agriculture (Paddy)*
- *Fishery (Sea Cucumber & Prawns)*

HOT SPOT AREA (TELUPID)

- *Transit Town*
- *Tourism (Nature)*
- *Agriculture*
- *Livestock*

HOT SPOT AREA (KINABATANGAN)

- *Agriculture*
- *Tourism (Community Base Tourism)*
- *Largest Ramsar Site*

HOT SPOT AREA (TONGOD)

- *Centre Of Sabah*
- *Agriculture (Rubber & Durian Merah)*
- *Tourism (Imbak Canyon & Maliau Basin)*
- *Livestock*
- *Green Local Authority (PBT Hijau)*
- *Forest Plantation*
- *Extreme Sports*

HOT SPOT AREA (KALABAKAN)

- *Border Town*
- *Agriculture (Durian)*
- *Tourism (Nature)*
- *Forest Plantation*

HOT SPOT AREA (PULAU SEBATIK)

- *Border Town*
- *Agriculture*
- *Fishery*

HOT SPOT AREA (TUNGKU)

- *Agriculture*

HOT SPOT AREA (KUNAK)

- *Agriculture*
- *Fishery*

SUMBER: UNIT PERANCANG EKONOMI NEGERI

Wellmexlin Lojumin
Upstream of Kiulu River
Lembaga Pelancongan Sabah

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERTANIAN

SUB-SEKTOR TANAMAN

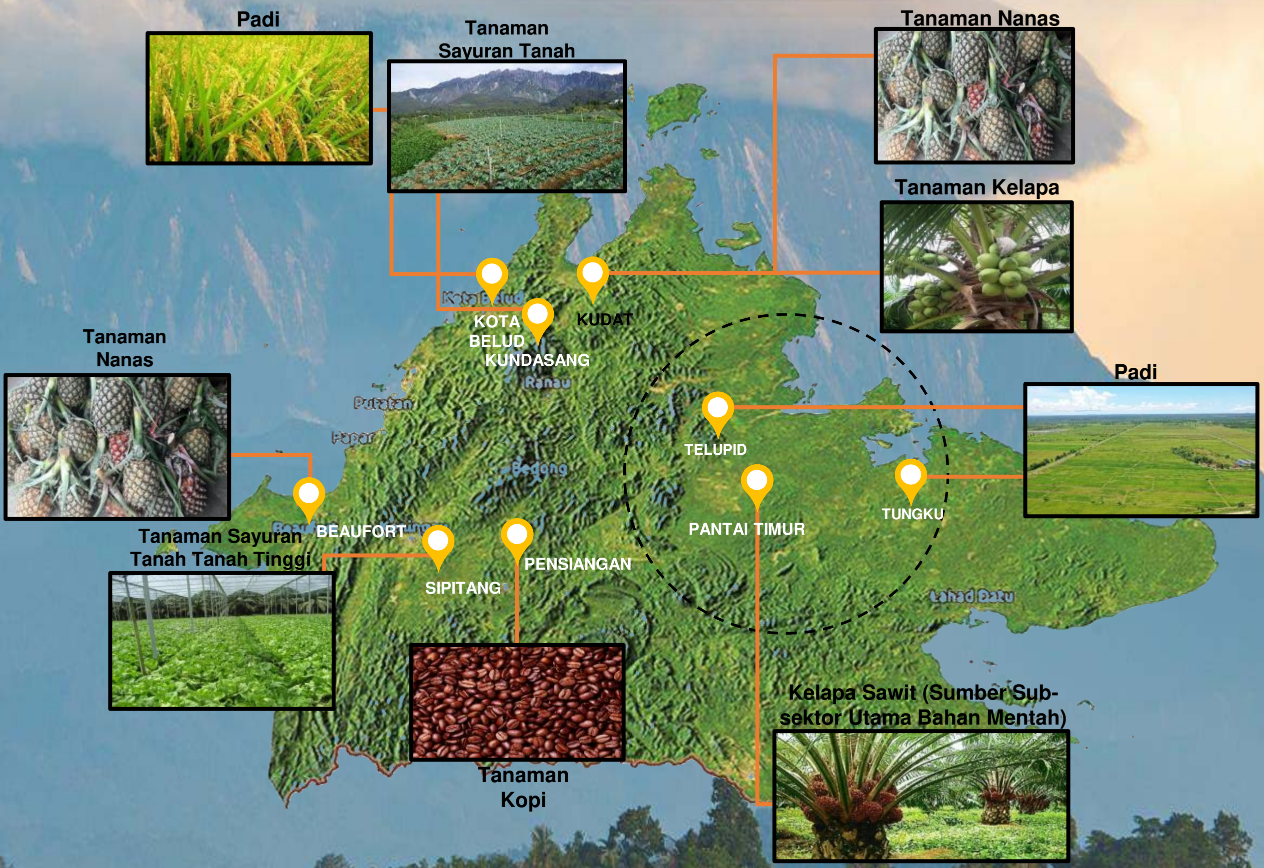

Liau Fung Min
Mount Kinabalu
Lembaga Pelancongan Sabah

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERTANIAN

SUB-SEKTOR TERNAKAN

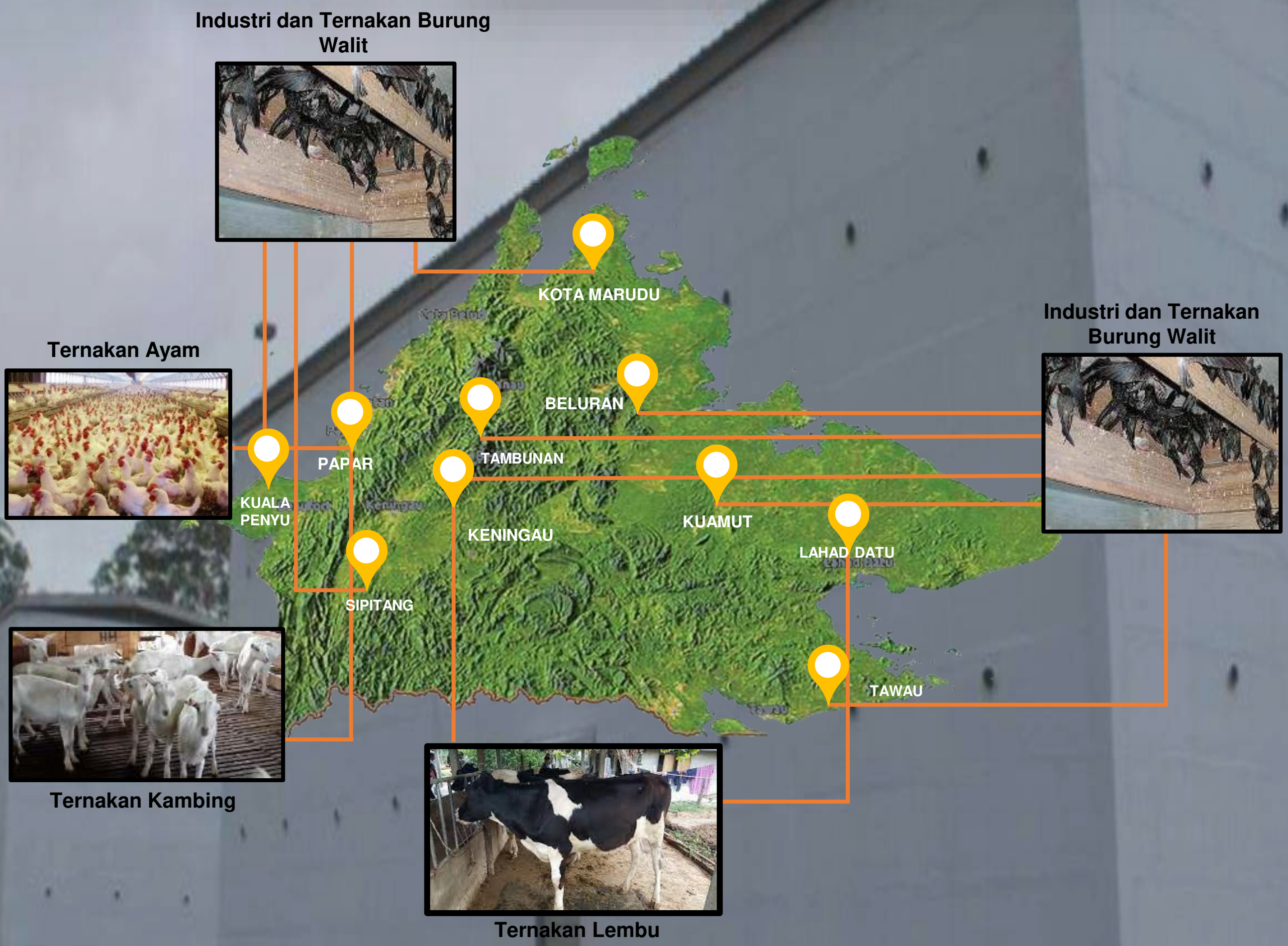

Ternakan Burung Walit
Korporasi Pembangunan Desa

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERTANIAN

SUB-SEKTOR PERIKANAN

POIC, Lahad Datu

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PERINDUSTRIAN

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR PELANCONGAN

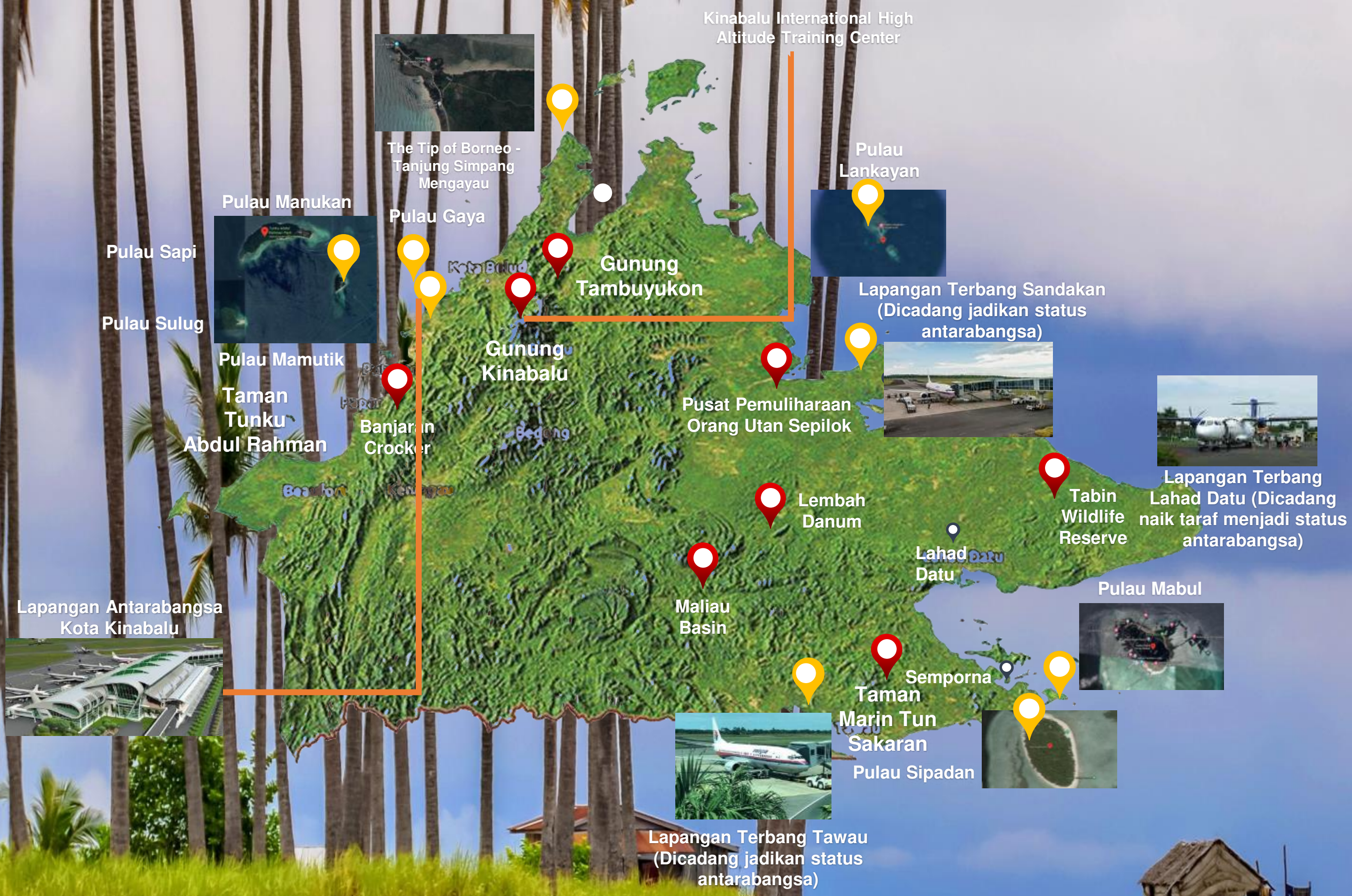

Laily Hassan
Maiga Island, Semporna
Lembaga Pelancongan Sabah

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR MODAL INSAN DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT

ZON KOTA KINABALU

- *Universiti Malaysia Sabah*
- *Universiti Teknologi MARA (UiTM) Cawangan Sabah Kampus Kota Kinabalu*
- *Politeknik Kota Kinabalu Sabah*
- *Kolej Teknikal Yayasan Sabah*
- *University College Sabah Foundation (UCSF)*
- *North Borneo University College*
- *Kolej Komuniti Penampang*
- *Kolej MSU Sabah*
- *Kolej MAHSA Kampus Sabah*
- *Kolej Cosmopoint Kota Kinabalu*
- *Kolej Asia Metropolitan Kota Kinabalu*
- *Kolej Antarabangsa Sains Kesihatan Aseana*
- *Kolej Universiti Tunku Abdul Rahman, Cawangan Sabah*
- *Universiti Tun Abdul Razak (UniRazak)*
- *AMC College*
- *Kolej Eastern*
- *Almacrest International College*
- *Kinabalu Commercial College*
- *Kiara College*
- *Jesselton College*
- *Kolej INTI Sabah*
- *Kolej MAHSA Kampus Sabah*
- *Kolej ATI*
- *Kolej SIDMA*
- *Kolej I-Systems Kota Kinabalu*
- *Institut Latihan Kementerian Kesihatan Malaysia Kota Kinabalu, Sabah*
- *Institut Seni Sabah*
- *Institut Sinaran*
- *IPG Kampus Gaya*
- *IPG Kampus Kent*

ZON KOTA MARUDU

- *Kolej Komuniti Kota Marudu*

ZON PANTAI BARAT

- *Institut Latihan Teknik & Perdagangan, JPSM*
- *Kimanis Petroleum Training Centre*
- *Kolej Komuniti Beaufort*

ZON SANDAKAN

- *Politeknik Sandakan Sabah*
- *Kolej Komuniti Sandakan*
- *Universiti Malaysia Sabah (Kampus Sandakan)*

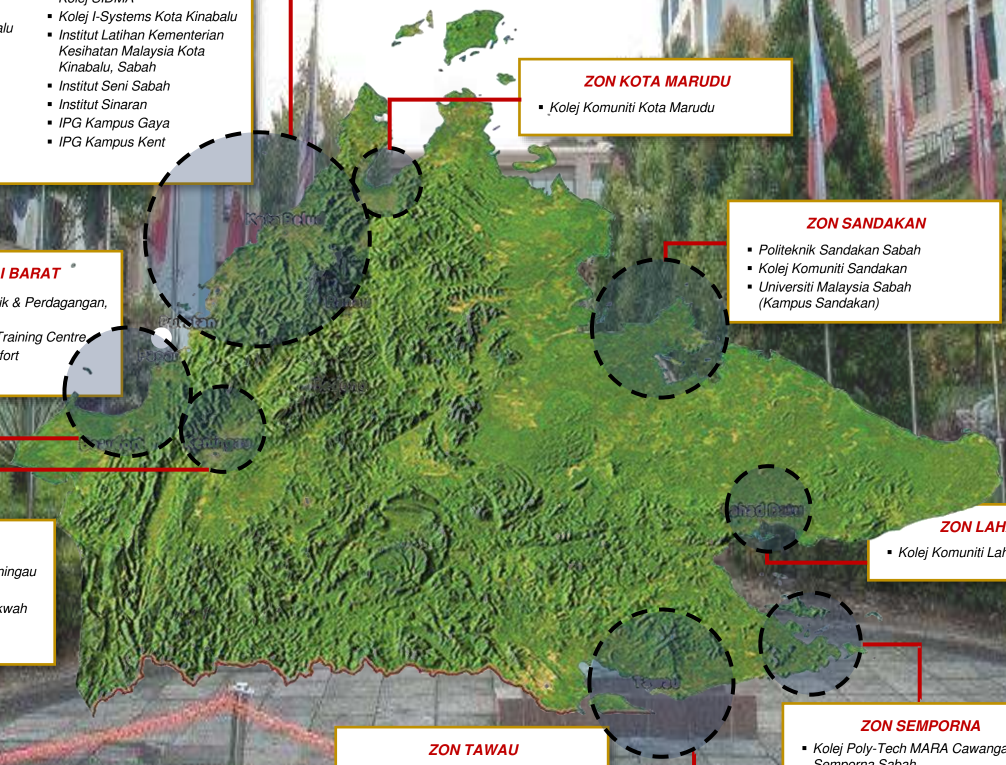

ZON PEDALAMAN

- *Kolej Geomatika Cawangan Keningau*
- *IPG Kampus Keningau*
- *Institut Pengajian Islam dan Dakwah Sabah (IPDAS) Keningau*
- *Kolej Komuniti Tambunan*

ZON LAHAD DATU

- *Kolej Komuniti Lahad Datu*

ZON TAWAU

- *Universiti Teknologi MARA (UiTM) Cawangan Sabah Kampus Tawau*
- *Politeknik Tawau Sabah*
- *Kolej Komuniti Tawau*
- *IPG Kampus Tawau*
- *Institut Sains dan Pengurusan*

ZON SEMPORNA

- *Kolej Poly-Tech MARA Cawangan Semporna Sabah*
- *Kolej Komuniti Semporna*

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR JARINGAN INFRASTRUKTUR

PROJEK PEMBANGUNAN LEBUH RAYA PAN-BORNEO

Fasa 1
Sindumin-Beaufort-Tamparuli-Tuaran-Kudat-Ranau-Telupid-Sandakan(M32)-Lahad Datu ByPass-Tawau

Fasa 2
Tuaran-Ranau

Fasa 3
Tawau-Keningau-Kimanis

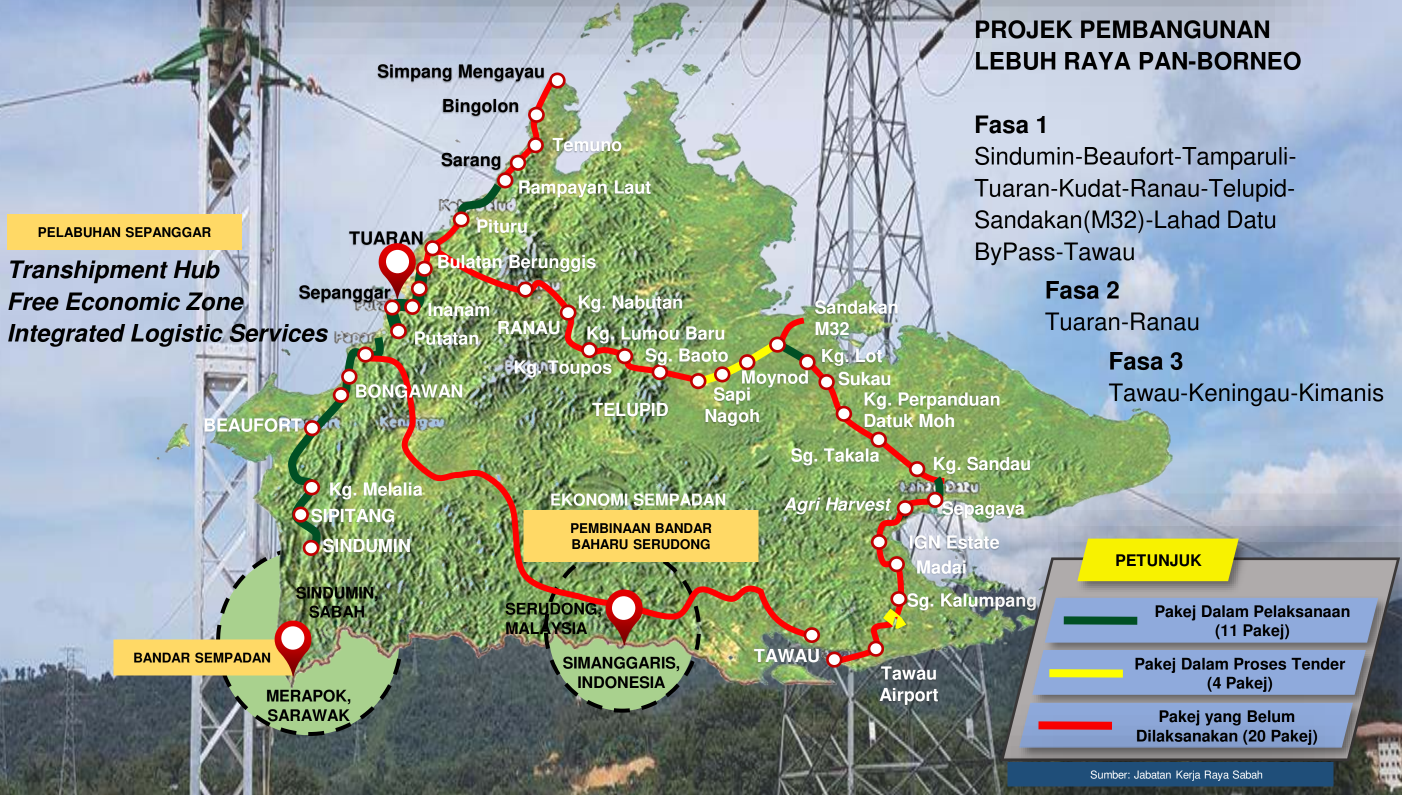

Sumber: Jabatan Kerja Raya Sabah

Meningkatkan Jaringan Lebuh Raya: Pembinaan jaringan pembangunan lebuh raya Pan Borneo.	**Bekalan Air:** Meningkatkan kapasiti pengeluaran bekalan air kepada 1,825 Juta Liter sehari melalui pembinaan 22 buah Loji Rawatan Air menjelang tahun 2025.	**Jaringan Infrastruktur (Capaian Liputan):** Mencapai 100% liputan internet di kawasan berpenduduk dan 5G di kawasan bandar utama.
Dasar Jalan Kampung: Jaringan jalan kampung bagi kampung yang belum ada jalan perhubungan.	**Bekalan Air Komuniti:** Program Komuniti Bekalan Air Bersih untuk 142,941 buah rumah di kawasan luar bandar.	**Liputan Tenaga di Luar Bandar:** Liputan tenaga elektrik di kawasan luar bandar (617 kampung yang belum mendapat bekalan elektrik).

PEMETAAN TUMPUAN BERDASARKAN NOD, *HOT SPOTS* DAN LOKASI INISIATIF FOKUS SEMASA SEKTOR JARINGAN INFRASTRUKTUR KOMUNIKASI (CAPAIAN LIPUTAN INTERNET)

Menyediakan prasarana gentian optik dan selular melalui projek JENDELA dan aspirasi negara

Menghubungkan kesalinghubungan 8 lokasi melalui pesisiran laut sepanjang 2,107km

Kapasiti 800 Tbps khusus untuk operator 5G yang akan menggunakan perkhidmatan tersebut

Gentian Optik Dasar Laut Dengan Kapasiti 800 Tbps

Gerbang Internet Antarabangsa

Sumber: Sabah Ner Sdn Bhd 2021. Hak Cipta Terpelihara

INFRASTRUKTUR KOMUNIKASI

Penambahan sebanyak 382 menara komunikasi baharu.	924 alat pemancar komunikasi di menara sedia ada akan dinaik taraf di bawah program Pemberian Perkhidmatan Sejagat (PPS).	35 menara baharu dan 1,048 alat pemancar komunikasi di menara sedia ada akan dinaik taraf secara komersial oleh penyedia perkhidmatan bagi meningkatkan liputan 4G.	251,166 premis akan disediakan dengan capaian kepada gentian optik.

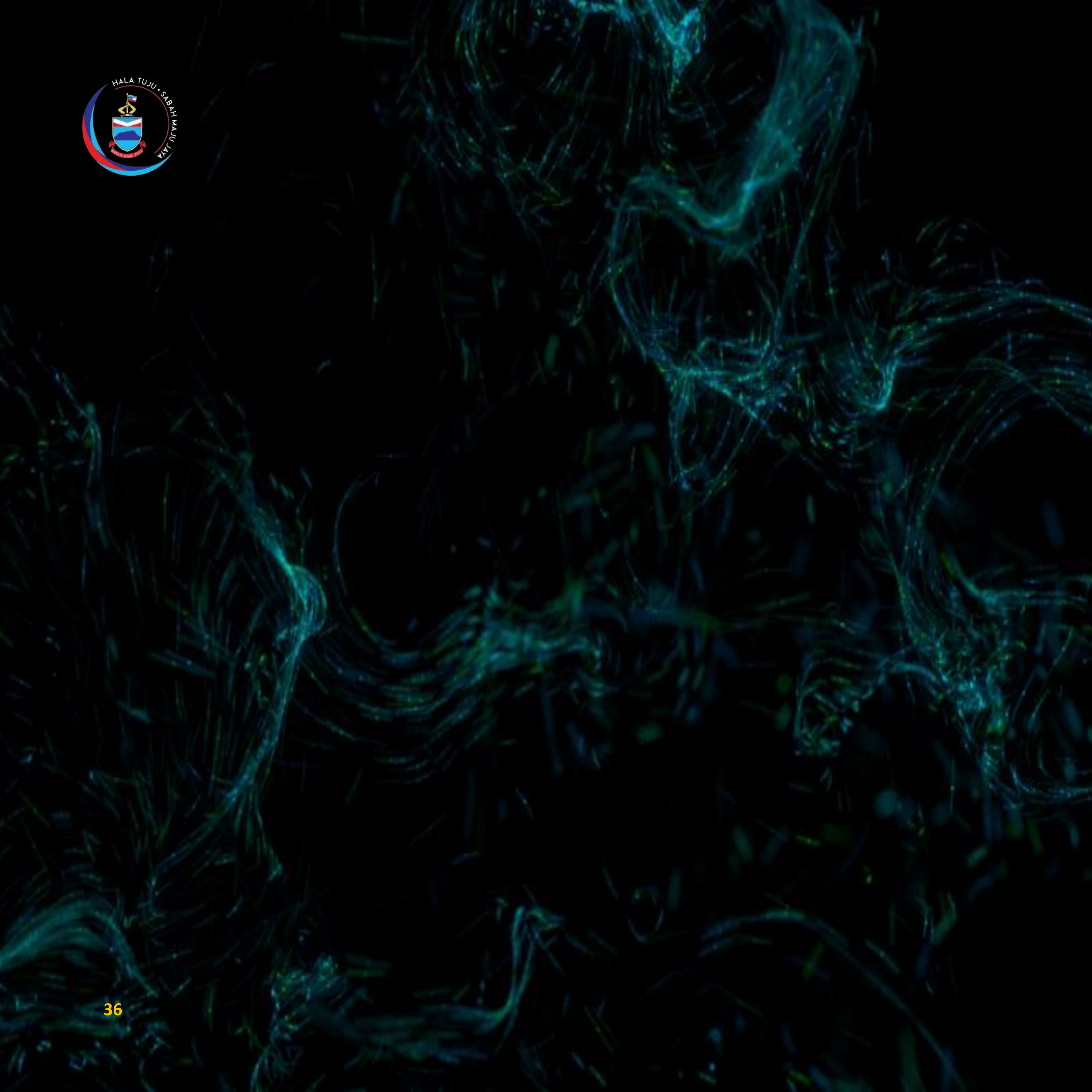

PEMBOLEH DAYA

PEMBOLEH DAYA

PEMBOLEH DAYA 1: KEMAMPANAN FISKAL

- Pakej Bantuan/ Perangsang Ekonomi
- Hasil baharu dan sistem percukaian
- Peningkatan pulangan dividen pelaburan
- Perbelanjaan Pembangunan Bersasar

PEMBOLEH DAYA 2: KEMUDAHAN KEWANGAN

- Perkongsian data
- Sinergi Pembiayaan atau Pinjaman untuk golongan sasar PKS, mikro & kotej
- Bajet CSR (Social Enterprise/ Entrepreneur)

PEMBOLEH DAYA

PEMBOLEH DAYA 3: KEBERKESANAN DAN KECEKAPAN PENYAMPAIAN

- Inisiatif berteraskan keberhasilan
- Menaik taraf kapasiti rangkaian Internet agensi kerajaan sekurang-kurangnya 100Mbps
- Pencapaian dipantau
- Perkongsian data
- Pendigitalan Sistem Penyampaian Perkhidmatan Kerajaan
- Pemberdayaan Ketua Adat melalui Ordinan Pentadbiran Luar Bandar
- Meningkatkan kapasiti anggota perkhidmatan awam

PEMBOLEH DAYA 4: KECEMERLANGAN TADBIR URUS YANG BERINTEGRITI

- Tadbir urus yang baik (*good governance*)
- Pelan Antirasuah Negeri Sabah (OACP)
- Dasar baharu yang inklusif dan mesra (pertanian, pelancongan, perindustrian dan lain-lain)
- Penerapan nilai-nilai murni dan etika kerja terbaik

PEMBOLEH DAYA

PEMBOLEH DAYA 5: KERAJAAN DIGITAL BERTERASKAN TEKNOLOGI DAN INOVASI

- Meningkatkan kapasiti digital anggota perkhidmatan awam merentasi jawatan dan skim jawatan menjadi pakar dan profesional ICT
- Mewujudkan Platform Ekonomi Digital / SMJ Gateway
- Memanfaatkan Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA), Pelan Kerajaan Digital dan MyDIGITAL
- Tandatangan digital untuk mempercepatkan penyampaian perkhidmatan
- Program digital merentasi kementerian, jabatan negeri dan persekutuan
- Mewujudkan polisi pemacuan data dan perkongsian data
- Membangunkan sistem G2G, G2B, G2C & G2E
- Mewujudkan kepakaran dalaman untuk mengenal pasti dan meningkatkan penggunaan digital
- Bandar Pintar Sabah Maju Jaya

PELAN STRATEGIK KERAJAAN DIGITAL

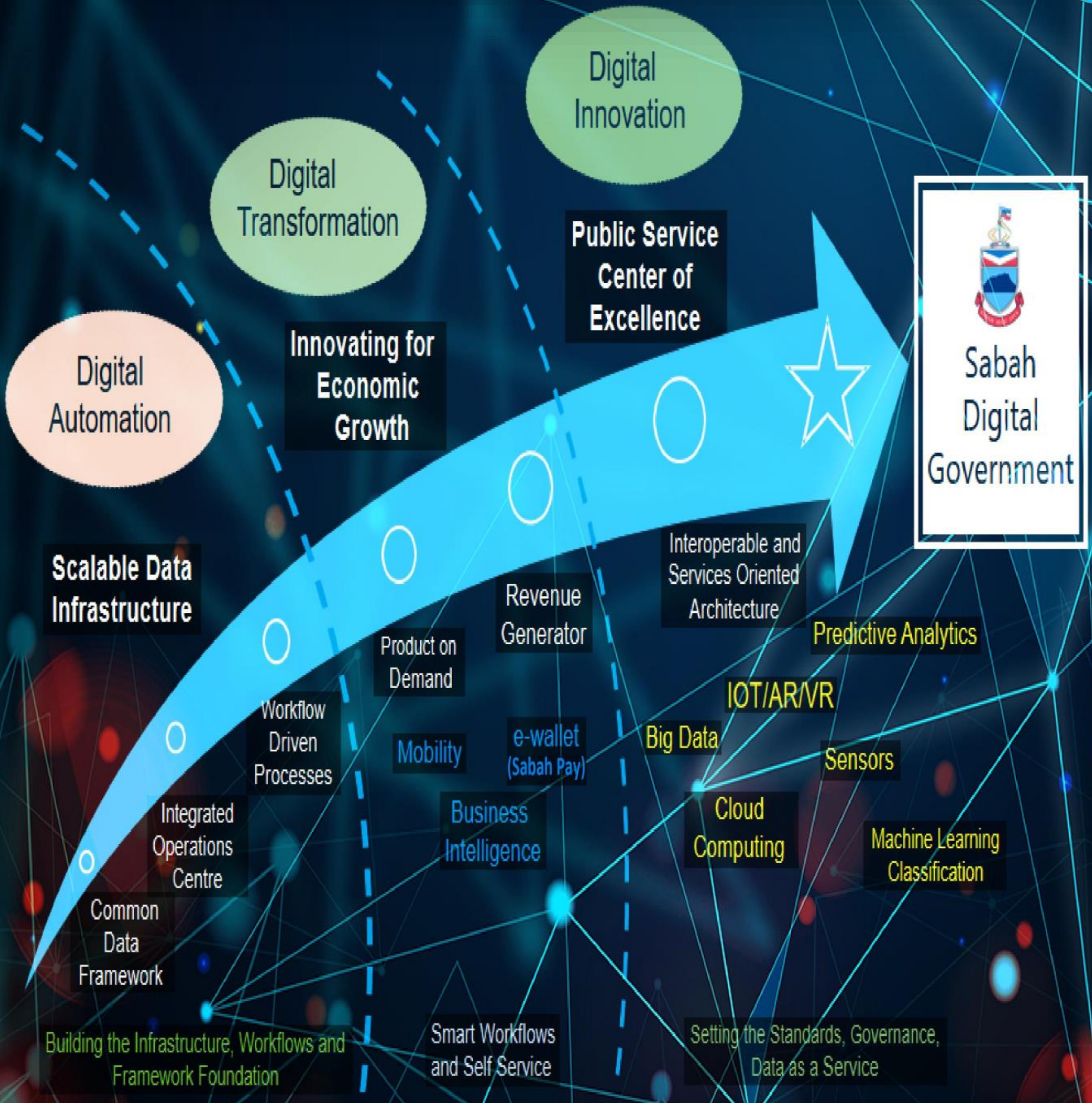

KERAJAAN DIGITAL (INOVASI DIGITAL)

Accessible by Anyone at Anytime, Anywhere by Any Mobile Device

FASA I – AUTOMASI DIGITAL | **FASA II – TRANSFORMASI DIGITAL** | **FASA III – INOVASI DIGITAL**

Hala Tuju Sabah Maju Jaya
Pelan Pembangunan Sabah Maju Jaya 1.0 (2021-2025): Kriteria Konsep dan Tadbir Urus *Smart Town*

KERAJAAN PINTAR (KONSEP 5A)

- Platform *Sabah Government Enterprise* (Gerbang SMJ).
- Penggunaan storan pengkomputeran awan merentas sektor awam.
- Integrasi data merentasi kementerian/jabatan dan agensi.
- *Operational Dashboard.*
- Pembangunan projek transformasi digital (G2G, G2B, G2C).
- Transaksi disempurnakan secara digital (*end to end).*
- Penerimaan dan pembayaran disempurnakan melalui e-bayaran.
- Pegawai awam dilatih dalam bidang prediktif analitik dan interpretasi data.
- Semua pegawai awam mempunyai kemahiran literasi digital.
- Kementerian mengadaptasikan teknologi Kecerdasan Artifisial (AI) dalam penyampaian perkhidmatan.
- Menyediakan pilihan tandatangan digital.
- Portal E-Kerajaan yang bersepadu.
- Big Data *(Data Raya).*
- Inovasi digital.
- Internet yang stabil dan berkelajuan tinggi.

INTEGRASI DATA / PEMUSATAN DATA

- Pengkomputeran awan.
- Integrasi data utiliti awam, data keselamatan dan data keluar masuk di KKIA.
- Data/statistik penginapan di hotel.
- Data yang dijana daripada Smart CCTV (analisis *behavior, tendency etc*).
- Keupayaan menjalankan prediktif analitik terhadap data-data yang diintegrasikan.

KEHIDUPAN PINTAR

- Kesalinghubungan: Internet WIFI berkelajuan tinggi di kawasan liputan bandar pintar.
- Kemudahan WIFI Percuma berkelajuan tinggi.
- Smart CCTV yang saling berhubungan antara satu sama lain.
- Sistem keselamatan perbandaran bebas jenayah.

SISTEM PERHUBUNGAN PINTAR

- Sistem pengangkutan awam bersepadu.
- Penggalakan pengangkutan rendah karbon (bas, basikal, pejalan kaki).
- Pengurusan lalu lintas yang cekap.
- Semua data/visual dihubungkan dengan Pusat Arahan.

MASYARAKAT PINTAR

- Memperkasakan komuniti literasi digital.
- Modal insan kemahiran digital yang tinggi.
- Budaya inovasi digital (komuniti/peniaga).
- *Cashless society.*
- Komuniti mentaliti kelas pertama.
- *Digital behaviour.*

PERSEKITARAN PINTAR

- Perkhidmatan pengurusan sisa buangan dan sistem pembetungan menuju bandar bebas sampah.
- Galakan teknologi hijau dan bangunan hijau untuk bandar rendah karbon dan gaya hidup hijau.
- Perancangan pembangunan (DP) dilengkapi dengan infrastruktur fiber optik.
- Peniaga yang mengaplikasikan digital dalam perniagaan.

EKONOMI PINTAR

- Transaksi tanpa tunai.
- Penggunaan ICT dalam ekonomi (ekonomi digital).
- *Gig Economy/Sharing economy.*
- Zon khas pusat perniagaan digital dan pusat kemahiran/pameran berkaitan IR4.0.
- Merangsang *circular economy.*
- Logistik Sokongan *E-Dagang.*

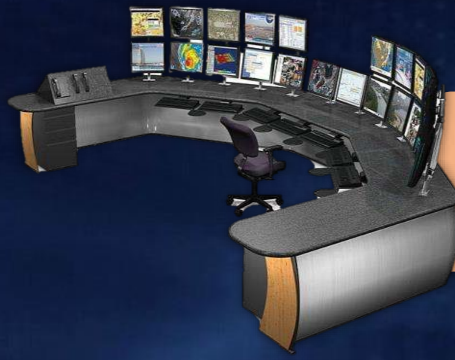

PUSAT ARAHAN (*COMMAND CENTER)* BANDAR PINTAR SABAH MAJU JAYA

- *Operational Dashboard.*
- Pusat komunikasi, kordinasi, informasi, analisis, pemantauan dan pengesanan.
- Sistem bersepadu yang mengendalikan dan mengurus operasi pelbagai perkhidmatan bandar secara masa nyata *(real time).*
- Prediktif analitik dan tindakan susulan.

SEKRETARIAT
HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN
SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0 (2021-2025)

YAB Ketua Menteri Sabah, Setiausaha Kerajaan Negeri,
Ketua Pengarah Perkhidmatan Awam Negeri bersama Pasukan Sekretariat Hala Tuju Sabah Maju Jaya

YAB DATUK SERI PANGLIMA HAJI HAJIJI BIN HAJI NOOR
KETUA MENTERI SABAH

YB DATUK SERI PANGLIMA SR. HAJI SAFAR BIN UNTONG, J.P.
SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI

SEKRETARIAT HALA TUJU SABAH MAJU JAYA

KETUA SEKRETARIAT

DATUK (DATU) ROSMADI BIN DATU SULAI
KETUA PENGARAH PERKHIDMATAN AWAM NEGERI

JABATAN KETUA MENTERI	
KEMENTERIAN KEWANGAN	KEMENTERIAN KERJA RAYA
KEMENTERIAN PERTANIAN DAN PERIKANAN	KEMENTERIAN PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN
KEMENTERIAN KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN	KEMENTERIAN PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR
KEMENTERIAN PEMBANGUNAN LUAR BANDAR	KEMENTERIAN BELIA DAN SUKAN
KEMENTERIAN SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI	KEMENTERIAN PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT

PEJABAT KETUA MENTERI
JABATAN PERKHIDMATAN AWAM NEGERI
UNIT PERANCANG EKONOMI NEGERI
JABATAN PERKHIDMATAN KOMPUTER NEGERI
JABATAN TANAH DAN UKUR
BAHAGIAN ISTIADAT DAN PROTOKOL

Sekretariat
Hala Tuju Sabah Maju Jaya
Jabatan Perkhidmatan Awam Negeri Sabah
Aras 12, Blok A,
Pusat Pentadbiran Negeri Sabah
Jalan Sulaman, Teluk Likas
88400 KOTA KINABALU

www.sabahmajujaya.my

sabahmajujaya@sabah.gov.my

Hala Tuju Sabah Maju Jaya - Pelan Pembangunan 2021-2025

@halatujuSMJ

@halatujuSMJ

Hala Tuju Sabah Maju Jaya

RINGKASAN EKSEKUTIF
HALA TUJU SABAH MAJU JAYA
PELAN PEMBANGUNAN SABAH MAJU JAYA 1.0
(2021-2025)

DITERBIT DAN DIHASILKAN OLEH
JABATAN PERKHIDMATAN AWAM NEGERI SABAH